

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	2	2	4
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	3
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 3rd Semester

(2123)

HISTORY (In all Mediums)

Paper : History of India 1750-1964 A.D.

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, including question number **1** which is compulsory and selecting **ONE** from each Unit.

1. Attempt any **NINE** questions of the following in about **25-30** words each :

(i) Who was Siraj ud Daula ?

(ii) Write two effects of Battle of Buxar.

(iii) Write two judicial reforms of Warren Hastings.

(iv) What are the two economic reforms of William Bentinck ?

(v) Define doctrine of Lapse.

(vi) Who is considered as Father of Indian Railway, Post and Telegraph ?

- (vii) What do you mean by commercialisation of agriculture ?
- (viii) When and by whom Aligarh movement was founded ?
- (ix) Who was the founder of Satyashodak Society ?
- (x) Explain moderates and extremists.
- (xi) Write two significance of non-cooperation movement.
- (xii) What were the two main aims of Muslim League ?
- (xiii) When was Indian Independence Act passed ?
- (xiv) When was Indian Constitution implemented ?
- (xv) How many Princely States were integrated in India ?

9×2=18

UNIT-I

- 2. What were the causes and significance of Battle of Buxar ?
18
- 3. Discuss the political, social-religious, economic and immediate cause of revolt of 1857.
18

UNIT-II

- 4. Write a note on Arya Samaj Movement.
18
- 5. Who was Jyotiba Phule ? Discuss the work done by him for the upliftment of depressed classes.
18

UNIT-III

6. Write a detailed note on non-cooperation movement. 18
7. What are the factors responsible for the growth of communal politics during the freedom struggle in India ? 18

UNIT-IV

8. Describe the Quit India Movement. What was its impact ? 18
9. On the Outline Map of India show the following **five** historical places and also add explanatory note on any **four** :
Delhi, Bombay, Madras, Surat, Plassey 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल पांच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रश्न नम्बर 1 जो कि अनिवार्य है और प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करें।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं नौ प्रश्नों का उत्तर लगभग 25-30 शब्दों में दीजिए :—
 - (i) सिराज उद दौला कौन था ?
 - (ii) बक्सर के युद्ध के दो प्रभाव लिखिये।
 - (iii) वॉरेन हेस्टिंग्स के दो न्यायिक सुधारों को लिखिये।
 - (iv) विलियम बेंटिक के दो आर्थिक सुधार कौनसे हैं ?

(v) चूक के सिद्धांत को परिभाषित करें।

(vi) भारतीय रेलवे, डाक और तार का जनक किसे माना जाता है ?

(vii) कृषि के व्यावसायीकरण से आप क्या समझते हैं ?

(viii) अलीगढ़ आंदोलन की स्थापना कब और किसने की ?

(ix) सत्यशोधक सोसायटी के संस्थापक कौन थे ?

(x) नरमपंथियों और उग्रवादियों की व्याख्या करें।

(xi) असहयोग आंदोलन के दो महत्व लिखिये।

(xii) मुस्लिम लीग के दो मुख्य उद्देश्य क्या थे ?

(xiii) भारतीय स्वतंत्रता अधिनियम कब पारित किया गया था ?

(xiv) भारतीय संविधान कब लागू किया गया था ?

(xv) भारत में कितनी रियासतों को एकीकृत किया गया ? $9 \times 2 = 18$

यूनिट-I

2. बक्सर की लड़ाई के कारण और महत्व क्या थे ? 18
3. 1857 के विद्रोह के राजनीतिक, सामाजिक-धार्मिक, आर्थिक एवं तात्कालिक कारणों की चर्चा करें। 18

यूनिट-II

4. आर्य समाज आंदोलन पर एक नोट लिखें। 18
5. ज्योतिबा फुले कौन थे ? दलित वर्गों के उत्थान के लिए उनके द्वारा किये गये कार्यों की चर्चा कीजिये। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਅਸਹਯੋਗ ਆਂਦੋਲਨ ਪਰ ਏਕ ਵਿਸ਼੍ਰੁਤ ਟਿਪੁਪਣੀ ਲਿਖਿਯੇ। 18
7. ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਸੁਵਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਂਪ੍ਰਦਾਯਿਕ ਰਾਜਨੀਤਿ ਕੇ ਵਿਕਾਸ ਕੇ ਲਿਏ ਜਿੰਮੇਦਾਰ ਕਾਰਕ ਕੁਯਾ ਹੈਂ ? 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਭਾਰਤ ਛੋਡੋ ਆਂਦੋਲਨ ਕਾ ਵਰਨਿ ਕਰੇਂ। ਇਸਕਾ ਅਸਰ ਕੁਯਾ ਹੁਆ ? 18
9. ਭਾਰਤ ਕੇ ਰੂਪਰੇਖਾ ਮਾਨਚਿਤ੍ਰ ਪਰ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਪਾੱਚ ਏਤਿਹਾਸਿਕ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਏਂ ਔਰ ਕਿਨ੍ਹੀ ਚਾਰ ਪਰ ਵੁਯਾਵੁਯਾਤਮਕ ਨੋਟ ਭੀ ਲਿਖੇਂ : 18
- ਦਿਲੀ, ਬੰਬਈ, ਮਦ੍ਰਾਸ, ਸੂਰਤ, ਪਲਾਸੀ।

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

1. ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :
- (i) ਸਿਰਾਜ ਉਦ ਦੌਲਾ ਕੌਣ ਸੀ ?
 - (ii) ਬਕਸਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ।
 - (iii) ਵਾਰਨ ਹੇਸਟਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਦੋ ਨਿਆਂਇਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।
 - (iv) ਵਿਲੀਅਮ ਬੈਂਟਿੰਕ ਦੇ ਦੋ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ ਕੀ ਹਨ ?
 - (v) ਲੈਪਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

- (vi) ਭਾਰਤੀ ਰੇਲਵੇ, ਪੋਸਟ ਅਤੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਦਾ ਪਿਤਾਮਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?
- (vii) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਵਾਪਰੀਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (viii) ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ?
- (ix) ਸਤਿਆਗ੍ਰਹ ਸੰਸਥਾਪਕ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (x) ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- (xi) ਅਸਹਿਯੋਗ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਦੋ ਮਹੱਤਵ ਲਿਖੋ।
- (xii) ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਸਨ ?
- (xiii) ਭਾਰਤੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਐਕਟ ਕਦੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ?
- (xiv) ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਦੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ?
- (xv) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ?

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਬਕਸਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਕੀ ਸਨ ? 18
3. 1857 ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਸਿਆਸੀ, ਸਮਾਜਿਕ-ਧਾਰਮਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਫੌਰੀ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਅੰਦੋਲਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 18
5. ਜੋਤੀਬਾ ਫੂਲੇ ਕੌਣ ਸੀ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਲਿਤ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਉਥਾਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਅਸਹਿਯੋਗ ਅੰਦੋਲਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 18
7. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਫਿਰਕੂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ? 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਭਾਰਤ ਛੱਡੋ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। ਇਸਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ ? 18
9. ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੂਪਰੇਖਾ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪੰਜ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਚਾਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਨੋਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ : 18
- ਦਿੱਲੀ, ਬੰਬਈ, ਮਦਰਾਸ, ਸੂਰਤ, ਪਲਾਸੀ।